No. 15. Donderdag 8 April 1915. 15de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

KOLONIAAL
ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST":
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Voor de noodlijdenden in de Kolonie Curaçao.

ONTVANGEN GELDEN:

Reeds verantwoord (K. W. 1 April j.l. No. 14)	ƒ 6729.75
Opbrengst van de door het Hoofdbestuur te 's-Gravenhage georganiseerde tentoonstelling	„ 609.29
Van „eenige leeraressen" van de school voor Vrouwenarbeid, Jonker Fransstraat 79, Rotterdam	„ 3.50
Totaal	ƒ 7342.54

Uit de O. I. Mail.

Opmerkelijk verschijnsel.

Naar men meldt aan de „N. Midden Java" zou sinds eenigen tijd in enkele plaatsjes van Midden-Java eene verminderde neiging zijn te constateeren voor het koopen van Duitsche goederen.

Niet alleen groote Chineesche, doch ook Europeesche tokohouders, bijv. te Salatiga en te Ambarawa, hebben geconstateerd, dat zij sinds een paar maanden veel minder van die goederen verkoopen, waarmee zij voornamelijk bedoelden zulke artikelen, welker Duitsche herkomst uit merk, naam of etiket blijkt.

Daarentegen hadden de tokohouders te constateeren een grootere vraag naar Hollandsche goederen.

Wij vernamen voorts, zegt het blad, dat in casu in geen enkel opzicht mag worden gedacht aan een georganiseerden of stelselmatigen boycot, doch dat het verschijnsel zou zijn te verklaren uit de individueele sympathieën of antipathieën van het publiek.

Dit komt ons niet onwaarschijnlijk voor. Zonder dat sprake is van eene weloverwogen en georganiseerde beweging, welke natuurlijk in een neutraal land niet zou kunnen worden geduld, is het alleszins verklaarbaar, dat in tijden, waarin sterke sympathieën en antipathieën worden opgewekt, de handel in dagelijksche artikelen daarvan den terugslag ondervindt.

Daar is natuurlijk niets aan te doen.

Overigens juichen wij het toe, dat men meer Hollandsche artikelen koopt. Hiervoor dient ieder te ijveren.

Bevreesd voor interneering.

Volgens de „Nwe Vorstenlanden", heeft Tjipto Mangoenkoesoemo zich gewend tot mr. Van Deventer, mr. Troelstra, de heeren Van Kol en Vliegen, leden van de Tweede Kamer, met het volgende schrijven:

Zeer geachte Heer,

Reeds voor de tweede maal tijdens mijn verblijf op Java ben ik genoodzaakt bij U aan te kloppen om Uwe veelvermogende hulp. Het schijnt toch, dat de Indische regeering van plan is op mij haar interneeringsrecht toe te passen. In beslag is van mij genomen een nog niet gedrukt of verspreid opstel, getiteld: „Justitie Ngamoeg", waarin ik gehekeld heb de vervolging, door de justitie ingesteld tegen vier inlandsche journalisten, leden van den Inlandschen Journalistenbond, waar ik ook lid van ben.

Het spijt mij niet in de gelegenheid te zijn U een afschrift te zenden van het geïncrimineerde artikel, waarvan het plaatselijk bestuur te Solo het origineel momenteel in bezit heeft en ik er geen afschrift van mocht nemen.

Onder Uwe aandacht breng ik de omstandigheid, dat met het huidige drukpers-reglement in Indië nimmer preventief kan worden opgetreden tegen lastige journalisten. Het geeft de regeering slechts bevoegdheid tot repressieve maatregelen.

Het ingrijpen door de autoriteiten in mijn geval kan ik ook op geen enkele andere manier verklaren, dan dat zij het plan koesteren mij voor de tweede maal van mijn vaderland te verwijderen. Inliggend wordt U aangeboden een afschrift van het entrefilet van den heer Zentgraaf, hoofdredacteur van de „Nieuwe Midden Java", wat U dienstig zou kunnen zijn bij een eventueele interpellatie in de Kamer.

U bij voorbaat dankend voor de mij te verleenen hulp en steun.

De toestand in de Alas-landen.

De „Sum. Post" heeft van de gelegenheid, dat de onlangs te Kota Tjané aangevallen Controleur B. B., de Heer G. G. J. Christan, te Medan vertoefde op zijn doorreis naar Java, gebruik gemaakt om dezen eens te interviewen. Uit het gerekte verslag van dit onderhoud blijkt dat ook de Heer Christan de meening tracht te doen ingang vinden, dat bij dien aanslag, op hem gepleegd, van politieke beweegredenen geen sprake was.

De aanslag was niets anders dan het gevolg van de ontstemming van een waarnemend hoofd, dat vreesde geen landschapshoofd te zullen worden, en de daaraan verbonden, niet onbelangrijke financieele voordeelen mis te loopen en die bovendien onder handen werd genomen wegens vexaties, gepleegd op zijn onderhebbenden.

Misschien is hij ook wel m a l o e geworden — een begrip dat meer omvat dan wij kunnen begrijpen — doordat men hem in de kampong deswege misschien heeft bespot.

Wij zijn er nu óók eenmaal voor aangesteld om zulke vexaties te voorkomen. En wij trachten daarnaar, al weten wij dat het ons leven kosten kan.

Men is over het woord a m o k gevallen, blijkbaar de meening koesterende, dat een amokmaker vooraf niet overlegt of weet wat hij doet.

Dat is mijns inziens minder juist.

Want hoe dan te verklaren, dat een amokmaker nooit een steen of een voor de hand liggend wapen gebruikt — zooals de Europeaan doet wanneer hij in een opwelling van drift bv. een bierglas grijpt en het zijn tegenstander naar het hoofd werpt — maar altijd een groot mes, een rentjong of parang, dat hij vooraf slijpt?

De aanslag was wel degelijk een amokpartij, van eenige zich ten doode gewijd hebbende Alassers.

Men verwart het begrip amok met den toestand van m a t a g e l a p, zinsverbijstering.

Op het oogenblik dat de aanval plaats had, verkeerden de aanvallers in dezen toestand.

Wil u bewijs daarvoor?

Ik zat rustig aan mijn schrijftafel toen mijn aanvallers binnenkwamen met groote, scherp-geslepen messen, waarmee, kalm-gehanteerd, mijn hoofd gemakkelijk in tweeën gespleten had kunnen worden. Maar zij sloegen in het wilde weg en sprongen als gekken in het rond, zoodat ik er betrekkelijk goed afkwam.

Ik heb reden om te gelooven in de verklaring der hoofden, dat zij voor den toestand in de Alas-landen instaan.

Ik zit daar nu 3½ jaar, heb ervaren dat de d j a h a t s niet door militaire, doch door bevolkings-patrouilles worden opgespoord, of, indien noodig, neergelegd.

Een ander bewijs is dat ik mijn bestuursfunctie met een gerust hart overdroeg aan een civiel-gezaghebber, die pas 1 jaar in dienst is en daarvan nog 6 maanden te Seulimeum heeft gediend. Ware de toestand précair, ik zou de verantwoordelijkheid hiervan niet op mij hebben durven nemen. Ik sta er met mijn hoofd voor in, dat de toestand in de Alas-landen niets te wenschen overlaat, besloot de controleur.

De aanval op Soembawa.

Omtrent den aanval op den tijdelijk gezaghebber der onderafdeeling Bima, den Heer J. C. van Leeuwen, schrijft men nog uit Koepang aan de „Loc.":

Den 20sten Februari bracht de Soerabaja-boot alhier het bericht aan, dat de gezaghebber bij het binnenlandsch bestuur, de Heer Van Leeuwen te Bima (Soembawa) was aangevallen en zwaar gewond.

De Heer Van Leeuwen werd inmiddels met de witte boot naar Waingapoe op Soemba, waar een dokter is, gebracht.

Omtrent de toedracht van het gebeurde vernamen we het volgende:

Nadat de Heer Van Leeuwen, die in dezen al zeer weinig fortuinlijk is, het vorig jaar (in de onderafdeeling Beloe, standplaats Atapoepoe) door een ontevreden pradjoerit in het been was geschoten, waarvoor hij eenige maanden met verlof naar Java moest vertrekken, werd hij, enkele maanden geleden, bij terugkeer in Bima geplaatst. De dader was inmiddels met 10 jaar dwangarbeid gestraft.

Wat nu de juiste reden van het jongste gebeurde was, is ons niet bekend, doch terwijl de Heer Van Leeuwen in de buurt van Bima (in een kampong op pl.m. 12 paal afstands) op een tournée was, werd hij aldaar aangevallen door met 4 lansen en krissen bewapenden.

De aangevallene hield zijn aanvallers eerst met zijn browning op een afstand en schoot er één neer. Daarbij raakte zijn revolver onklaar en achteruitloopend om dit te herstellen, struikelde de Heer Van Leeuwen over een boomstam, viel en werd door de overige drie besprongen. Hij kreeg een lanssteek in de zijde, waarvan de kracht echter gebroken werd door zijn notitieboekje, zoodat de wond niet gevaarlijk is.

Bij het afweren van dezen steek werd de hand, waarmede dit geschiedde, vrij ernstig verwond, terwijl de Heer Van Leeuwen bovendien nog onbeduidend met een kris verwond werd.

Het gebeurde verwekte op het rustige Bima, waar verzet e. d. als uitgesloten werd gedacht, heel wat ontsteltenis, vooral toen bij het optreden der gewapende politie de Amboineesche commandant-sergeant sneuvelde.

Er liepen geruchten, als zou heel Bima worden afgeloopen, zoodat een paar honderd man van den sultan de plaats bewaakten en de brigades van Soembawa-besar, onder luitenant Van Loon ter assistentie werden gezonden. De Heer Van Leeuwen werd inmiddels naar Waingapoe vervoerd; zijn gezin bleef evenwel te Bima achter, zoodat dadelijk gevaar dus blijkbaar uitgesloten was.

De gewestelijk militaire commandant en de resident zijn voor het plaatselijk onderzoek enz. naar Bima vertrokken.

De lijn Rahtja-ekek—Soemedang.

In spoorwegkringen spreekt men beslist de meening uit, dat reeds in 1916 met den aanleg van de lijn Rahtjaekek—Soemedang zal aangevangen worden, meldt de „Noordkust".

De Heer Van Zuylen zal ook deze lijn onder zijn beheer krijgen.

Over het tracee is heel wat te doen geweest. De S.S. meende een goed tracee gevonden te hebben, doch de generale staf brak het af. Zooals men weet heeft deze dienst de laatste jaren steeds het laatste woord bij de beoordeeling van de tracees en zoo is het ook nu gegaan, zegt men.

Een gecombineerd plan schijnt thans genade in de oogen van de heeren gevonden te hebben.

Het moet een zwaar tracee zijn met de noodige tunnels, terwijl toch naast de militaire ook de handels- en industriebelangen niet uit het oog zijn verloren.

Een belangrijke opdracht.

Naar het „Bat. Nwsbl." vernam, werd den heer W. Frijling, adviseur voor de bestuurszaken der buitenbezittingen, door den Gouverneur-Generaal aangezegd, dat hij zich onverwijld op weg had te begeven op een reis door de buitenbezittingen, teneinde een onderzoek in te stellen naar de oorzaak der talrijke onlusten onder de Inlanders in den laatsten tijd en na te gaan het propaganda-werk der Sarikat Islam.

Persdelicten op komst.

De redacteur van het „Soer. Nwsbld.", de Heer M. Weber, deelt mee, dat tegen hem ambtshalve een vervolging zal worden ingesteld, omdat hij de houding van Overste Slors, Plaatselijk Commandant te Soerabaja, tegenover Kapitein Vermeer, die den stoot gaf tot de oprichting van eene officiers-vereeniging, „unfair" heeft genoemd.

Ook de Heer Van Geüns zal zich over eene gelijkluidende uitdrukking te verantwoorden hebben.

Suriname.

In het verslag over 1914 van de N.V. Koninklijke West-Indische Maildienst, te Amsterdam, zegt de directie, dat de eerste maanden van het afgeloopen jaar, wat de exploitatie van de hoofdlijn en van de Colonlijn betreft, een bevredigend verloop hadden; het vervoer van goederen nam gestadig toe en ook het passagiersvervoer op eerstgenoemde lijn was loonend. Teleurstellend daarentegen waren de resultaten, verkregen met de 14-daagsche passagiers- en vrachtlijn tusschen New-York en Paramaribo; het bleek dat deze lijn geen levensvatbaarheid heeft en besloten is daarom dezen dienst met 1 Augustus te staken en het kantoor te New-York op te heffen. Met de Trinidad Shipping en Trading Cy., welke maatschappij een geregelden dienst tusschen New-York en Trinidad onderhoudt, is een overeenkomst gesloten, waardoor aan Paramaribo het behoud van een directe en vlugge verbinding met New-York verzekerd bleef. De Europeesche oorlog heeft het bedrijf een gevoeligen slag toegebracht. Het aanbod van goederen verminderde plotseling zeer sterk en de directie was genoodzaakt den dienst Amsterdam-Colon te staken. Hoewel op de hoofdlijn het goederen-vervoer eveneens op onrustbarende wijze verminderde en in West-Indië zelfs geen lading voor Europa te bekomen was, achtte de directie het een plicht het verkeer ter zee tusschen Nederland en de West-Indische koloniën zoo lang mogelijk in stand te houden, waarin zij tot nu toe geslaagd is, al is het, door het oponthoud dat de schepen tengevolge van de omstandigheden ondervonden, niet mogelijk geweest ook de vertrek-data steeds stipt te houden. Aan het einde van het jaar nam het ladingsaanbod toe en kon de dienst Amsterdam-Colon worden heropend. Reeds eerder ontwikkelde zich op het traject New-York-Haïti een levendig goederen- en passagiersvervoer; aangezien de schepen der Atlaslijn, die onder Duitsche vlag varen, den dienst New-York-Haïti gestaakt hadden, geschiedde dit vervoer uitsluitend met de schepen der vennootschap.

De stoomschepen in de hoofdlijn varende, volbrachten in dit boekjaar 26 reizen. In de New-York-Paramaribo lijn werden 15 reizen en in de Amsterdam-Colon lijn 12 reizen volbracht; laatstgenoemde reizen werden gemaakt met stoomschepen, gehuurd van de Kon. Ned. Stoomboot Mij. Het geldelijk resultaat, verkregen met de exploitatie over het boekjaar 1914, zou, ondanks de bovenvermelde tegenspoeden bevredigender geweest zijn, indien het assurantiebedrijf niet met verlies gewerkt had. Ook sluit de interestrekening in plaats van met een credit-saldo, zooals in 1913, met een nadeelig saldo, terwijl een belangrijk hooger bedrag dan over het boekjaar 1913, afgeschreven moet worden als verlies op effecten, en het bedrag van afschrijving op de schepen hooger moet zijn, omdat de in den loop van het jaar 1913 in de vaart gebrachte schepen dit geheele boekjaar in bedrijf waren.

* * *

In de „N. R. Ct." van 4 April, Ochtendblad C lezen wij:

„Reuter seint ons uit New-York:

Er is bericht ontvangen, dat de Nederlandsche mailboot Prins Maurits in nood verkeert ter hoogte van Hatteras (aan de Oostkust van Noord-Amerika). Drie stoomschepen zijn haar hulp gaan bieden. Er bevinden zich 4 passagiers aan boord.

(De „Prins Maurits", in 1900 gebouwd, meet 2121 ton bruto, 1328 ton netto en behoort aan den Kon. West-Indischen Maildienst te Amsterdam. Red.)"

En in de „N. R. Crt." van 6 April:

„Reuter seinde ons gisteren uit New-York:

Het Nederlandsche stoomschip „Prins Maurits is voor Kaap Hatteras in den storm van Zaterdag met de bemanning van 49 koppen en 4 passagiers gezonken.

Uit Amsterdam seint men ons:

De Directie van den Koninklijken West-Indischen Maildienst heeft hedenavond 10 uur een telegram uit New-York ontvangen, waarin haar wordt meegedeeld, dat het stoomschip „Prins Maurits" in zinkenden toestand verkeert op de hoogte van Kaap Hatteras. Omtrent het lot der opvarenden is nog niets naders bekend."

Bijzonder fortuinlijk is de Maatschappij tot dusverre met hare booten niet geweest, vooral op haren dienst Paramaribo-New York. Het zou zeer te betreuren zijn, als de „Prins Maurits" te gronde ging, want, hoewel een van de oudste booten der maatschappij, is het een mooi en geriefelijk passagiersschip.

* * *

Wij vernemen niets meer van de oprichting van een draadloos station te Paramaribo, die bij het Departement van Koloniën in onderzoek was. Het volgende bericht uit de „Amigoe di Curaçao" van 20 Februari moge de aangelegenheid weer in herinnering brengen:

„Zooals men weet, werd ons station voor draadlooze telegrafie verleden jaar ingericht volgens het meest moderne fluitsysteem. Dat dit werkelijk een groote verbetering ten goede is geweest, blijkt thans duidelijk uit de feiten. De verbinding kan tegenwoordig over grootere afstanden geschieden; terwijl de fluitsignalen veel duidelijker waarneembaar zijn dan de vroegere vonken.

Herhaaldelijk is onder het oude systeem beproefd met het station van New-York in verbinding te treden, terwijl dit thans zeer goed mogelijk is geworden. Zondagnacht had de telegrafist D. Molenkamp dienst; hij was tegen half vier in den morgen in gesprek met een schip op zee, toen hij plotseling uit New-York werd aangeroepen. Er werd niet eens met volle kracht gewerkt, maar de signalen kwamen duidelijk over, terwijl de afstand niet minder dan 1708 Engelsche zeemijlen bedraagt.

Is dat geen prachtig succes? En van groote beteekenis ook voor onzen handel!

Wanneer de Fransche kabel weer eens gestoord is, kunnen we toch naar New-York telegrafeeren. Dat is een belangrijk succes door telegrafist Molenkamp verkregen.

Nog voor de Hollandsche boot in Suriname is, heeft zij reeds verbinding met Curaçao, terwijl de schepen, die uit de Stille Zuidzee het Panama-kanaal invaren, al aanstonds hun agenten op Curaçao kunnen oproepen......

Het komt meermalen voor, dat er met de Amerikaansche mailboot 6, 7 à 8 dagen vóór aankomst, te Curaçao verbinding is verkregen.

Ook werd met de volgende kuststations verbinding verkregen: New-York op 2 Februari (3280 K.M.), Miami in Florida (1950 KM.), is 's nachts geregeld te bereiken Demerara (1300 K.M.), Balbao en de Panamakanaalzone 1225 KM.

Met Romano (Sto Domengo), Ensenada (Pto Rico) en Trinidad (Port of Spain) wordt geregeld gecorrespondeerd. Bovendien moet in aanmerking worden genomen, dat bij al deze behaalde afstanden niet met volle kracht gewerkt wordt."

* * *

Zaterdag 3 April, des voormiddags 11 uur, is in de zalen van het Kon. Zoölogisch Genootschap „Natura Artis Magistra" te Amsterdam geopend de natuurwetenschappelijke tentoonstelling, gehouden bij gelegenheid van het 15de Nederlandsch Natuur- en Geneeskundig Congres. De tentoonstelling heeft tot doel op bescheiden schaal te zien te geven, wat Nederlandsche expedities en reizen van 1900 af naar onze koloniën en andere deelen der aarde op zoölogisch, botanisch, anthropologisch, geologisch of palaeontologisch gebied verzamelden en tot stand hebben gebracht.

In den zeer interessanten catalogus volgt op de inleiding een chronologische lijst der expedities en reizen, die geopend wordt met de expeditie van Dr. H. van Cappelle, die de Nickerie-rivier exploreerde (1900); daarop volgen de 1ste Suriname-expeditie onder leiding van L. A. Bakhuis (Coppename-expeditie, 1901), de tweede Suriname-expeditie onder leiding van A. J. van Stockum (Saramacca-expeditie, 1902-'03), de 3e Suriname-expeditie onder leiding van A. Franssen Herderschee (Gonini-expeditie 1903). Daarna worden vermeld: de 4e Suriname-expeditie onder leiding van A. Franssen Herderschee (Tapanahoni-expeditie 1904), het onderzoek van de marinefauna van de eilanden onzer kolonie Curaçao door Dr. J. Boeke (1904-1905), de botanische reis van J. Boldingh naar St. Eustatius, Saba en St. Martin (1906), de 5e Suriname-expeditie onder leiding van C. H. de Goeje (Toemoekhoemak-expeditie, 1907), de 6de Suriname-expeditie, onder leiding van J. G. W. J. Eilerts de Haan (Suriname-expeditie, 1908), de botanische reis van Dr. J. Boldingh naar Curaçao, Aruba en Bonaire (1909—1910), de 7e Suriname-expeditie aanvankelijk onder leiding van J. G. W. J. Eilerts de Haan en daarna van C. C. Käyser (Corantijn-expeditie 1910-1911) en ten slotte de zoölogische reis van Jhr. W. C. van Heurn naar Suriname (1911). De West-Indische koloniën zijn dus goed vertegenwoordigd.

In den catalogus vinden wij verder korte overzichten van de resultaten van bovengenoemde expedities; vooral belangrijk is het „Overzicht van hetgeen sedert 1900 door de verschillende Suriname-expedities is verricht", van de hand van L. A. Bakhuis.

Van Suriname zijn tal van gesteenten en uitstekend geslaagde foto's tentoongesteld. Speciaal moge nog genoemd worden een manuscriptkaart van Suriname 1:500.000, waarop de tot heden bekende geologische gegevens zijn aangegeven, samengesteld door prof. J. A. Grutterink. Wij hopen dat deze kaart spoedig in druk moge verschijnen.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Inlanders met akte Lager Onderwijs.

Hoe is de positie van de Inlanders geregeld — vraagt een inzender van de „Pewarta Deli" — die de hulpakte (lager Europeesch onderwijs) hebben behaald. Raden adjeng Karlinah, dochter van den welbekenden Pangeran Notodirodjo uit het Pakoe Alamsche huis te Djokjokarta, heeft, zooals bekend, deze akte behaald en naar men zegt het verzoek gedaan bij het Gouvernement in dienst te treden onder dezelfde voorwaarden en met dezelfde rechten als de Europeesche collega's. Op dit verzoek is een afwijzende beschikking gekomen, omdat het reglement op het Europeesch lager onderwijs zich daartegen verzet. Het bepaalt toch, dat onderwijzers en onderwijzeressen daarbij geplaatst Europeanen of daarmede gelijkgestelden moeten zijn. Nu is Raden adjeng Karlinah voornoemd aan de Hollandsch-Javaansche (neutrale) school te Djokdja geplaatst en voor het onderwijs aan de Inlandsche jeugd maakt het geen verschil uit, of zij aan een Gouvernementsschool of partikuliere school geplaatst is, maar voor de betrokkenen — want te Batavia zijn er een drietal uit Sumatra's Westkust en te Bandong nog eenige anderen die voor de hulpakte studeeren — is het wel van belang, dat hunne positie nader geregeld wordt. Een Menadoosch meisje (*), Christin en van jongs af bij Europeanen groot gebracht, heeft, nadat zij de hulpakte had verkregen, gelijkstelling met Europeanen aangevraagd en verkregen. Zij is nu aan de Gouvernements-meisjesschool te Menado geplaatst met aanspraak op bezoldiging, zooals die bij het Europeesch onderwijs geregeld is. Maar 't schijnt, dat op Java de vrouwen deze gelijkstelling niet willen, omdat de Inlandsche bevolking een dergelijke gelijkstelling als een ontrouw aan en een verandering van eigen nationaliteit beschouwt. Blijkbaar heeft Raden adjeng Karlinah ook geen moeite gedaan om deze gelijkstelling aan te vragen. Waarom — zoo vraagt de schrijver — wordt in het reglement op het Europeesch lager onderwijs niet bepaald, dat een ieder die het verplicht examen heeft afgelegd, tot onderwijzer(es) bij het Europeesch lager onderwijs aangesteld kan worden; dan wel een regeling getroffen tot vastlegging der positie en rechten van Inlanders, die een akte L. O. hebben verkregen? Het eerste is wel zoo rechtvaardig, voor dezelfde werkzaamheden en met gelijke kundigheden mogen wel gelijke rechten en dezelfde traktementen gesteld worden. Wanneer zal het rasverschil opgeheven worden en zal niet meer op ras, huid òf kleur gelet worden, maar alleen op kennis en verstand? Wel is waar kan het doel niet in eens, maar langzamerhand bereikt worden, maar in elk geval is het te hopen, dat de positie dier Inlandsche onderwijzers(essen) op de een of andere wijze geregeld worde.

De positie der Inlandsche vrouw.

De Vereeniging „Madjoe Kamoeljan" te Bandong — aldus de „Pembrita Betawi" — heeft in 't begin van Februari jl. haar eerste openbare jaarvergadering gehouden. Deze vereeniging stelt zich nl. ten doel het zedelijk peil van de Inlandsche vrouw op te heffen en ageert dientengevolge o. m. tegen den handel in vrouwen en meisjes. De opkomst was zeer groot, de zaal was stampvol. Wel een 300 menschen, de meesten Inlanders, waren opgekomen. Enkele Europeanen werden onder de aanwezigen ook opgemerkt, zooals van het bestuur mevrouw De Groot—de Zwaan, en mevrouw De Graaf—Kooman, de heer Rijken, voorts mr. T. van Walsem, die, hoewel met verlof zijnde, van Lembang was overgekomen om het regeeringsbureau te Batavia tegen den handel in vrouwen en meisjes, te vertegenwoordigen. Dan waren er nog de heeren De Groot van het Leger des Heils, Bergsma, Hoofd der Christelijke Inlandsche School, L. Borst, Directeur der Zendingskweekschool, Godfried, onderwijzer aan de opleidingsschool, en Seijer, id. aan de kweekschool, benevens nog enkele partikulieren. Later verscheen ook nog Dr. de Graaf. De Inlandsche leerlingen aan de Kweek- en Opleidingsscholen waren ook in grooten getale aanwezig, zoomede eenige der onderwijzers. De president Raden Moeso opende de vergadering en heette de aanwezigen welkom. Een kort verslag werd voorgelezen, rekening en verantwoording overgelegd. Een contributieregeling werd getroffen. Deze werd op 10 cent in de maand bepaald. Daarna nam de secretaris der vereeniging, Mas Partariredja het woord en legde in mooie bewoordingen het doel der vereeniging uiteen. Men kan dadelijk bemerken, dat hier de goeroe aan het woord was. Hoewel zijn woorden meer speciaal tot de jongeren gericht waren, luisterde toch de geheele vergadering met groote aandacht. — Af en toe vielen hem luide bijvalsbetuigingen ten deel. Vervolgens kreeg Raden Soeria Winata het woord. Hij legde er vollen nadruk op, dat het „njai" zijn voor vele vrouwen een bestaan is, en men meent dat hiertegen weinig of niets te doen is. Ook de volgende spreker, de Inlandsche onderwijzer Zalin memoreerde, dat de begrippen der Inlanders in zake huwelijk en de verplichtingen er aan verbonden, vereering van de vrouw in 't algemeen nog van een laag moreel gehalte getuigen. De verheffing van de vrouw moet den strijd tegen de prostitutie steunen, zeide hij. De vrouw wordt nog teveel als een onmisbaar „stuk" in de huishouding beschouwd, dat maar al te gemakkelijk vervangen kan worden. Deze vereeniging, zoo gaat 't blad voort, heeft een mooi doel, verdient dientengevolge ons aller steun. Zij telt twee penningmeesteressen: mevrouw Middelberg—Idenburg en de Inlandsche vroedvrouw Djarisah. Verder hebben in het bestuur zitting mevrouw De Graaf—Kooman, mevrouw De Groot— de Zwaan, mevrouw Berggren, Raden Dewi, Mas Mohamad Rais, Raden Djajadi redja, Mas Padma dinata en Raden Soeria Winata.

*) Daarvan werd reeds in een vorig weekoverzicht melding gemaakt.

Het alkohol gevaar.

Het alcohol-gevaar dient meer en meer onder de oogen gezien te worden — zegt de „Sinar Djawa — Dr. Bervoets heeft in 't vorige jaar deze zaak in den gewestelijken raad te Semarang aanhangig gemaakt en getracht een gewestelijk alcohol-verbod onder de Inlanders te verkrijgen. Doch er werd beweerd, dat de toestand niet zoo ernstig was. Maar moet men dan wachten tot het drinken voor den Inlander een behoefte is geworden? vraagt het blad. Wat te zeggen van dien prijajie, die op een dessafuif de jeneverflesch liet rondgaan? De intocht van den alcoholduivel in de Inlandsche wereld moet krachtig geweerd worden, eer het te laat is. In weerwil van de officieele verklaringen, dat men niet bang voor de jenever behoeft te zijn, schijnt de regentenbond toch van het tegendeel overtuigd te zijn. Op de laatste vergadering van dezen Bond werd deze zaak aan de orde gesteld en na een referaat van Dr. Bervoets besloten zich tot de Regeering te wenden met het verzoek om scherpe wettelijke bestrijding. Het laten doordringen van dit gevaar wordt een ellende voor de Inlandsche maatschappij, een bedreiging voor de rust, een stremming voor de ontwikkeling en hoogstens een bate voor de schatkist genoemd.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Een rare juffrouw.

Rare dingen gebeuren er in Indië, verhaalt de „Sinar Sumatra". Oude bepalingen worden afgeschaft, omdat zij heeten niet meer te deugen en nieuwe worden daarvoor in de plaats gesteld, die de toestanden moeten verbeteren, maar soms nog slechter dingen in de hand werken. Sedert 1 Januari zijn de nieuwe zedelijkheidsbepalingen voor Indië in werking getreden — en nu zijn er in Medan zaken voorgevallen, waarvan men onder de oude zedelijkheidswetten nog niet droomde. Een in het Maleisch gesteld en gehectografeerd strooibiljet wordt op straat den wandelaar als „kabar perloe" dan wel bulletin in de hand gestopt en waarin op de meest cynische wijze wordt meegedeeld, dat een van Batavia geboortige jonge „dame" te Medan is gearriveerd en graag van een pretje houdt en daarom een ieder uitnoodigt haar eens te komen opzoeken. Van welke natie hij ook mocht wezen: Inggris, Tjina, Melajoe, Arab of Keling, een ieder zal welkom zijn. Tevens wordt in het biljet melding gemaakt van een uiterst matig tarief voor zulke bezoeken, dat naar omstandigheden ook verlaagd kan worden. Zoo iets brutaals was tevoren nergens bekend, zegt 't blad. En 't grappigst is, dat bij wijze van bijzondere reclame voor deze bezoekgrage jonge dame in het strooibiljet de aandacht van belangstellenden er op gevestigd wordt, dat zij eens de eer genoten heeft „uit het Insulinde-hotel te worden gesmeten".

Te Djatibaroe werd een Inlander aangehouden, die met een z.g. „kiekkast" rondreisde, waarin onzedelijke platen zoomede van den Europeeschen oorlog werden vertoond.

Een Chineesche Zwarte Bende.

Ook op ander gebied is Medan vooruitgegaan (?). Een der meest geziene en bemiddelde Chineezen aldaar ontving een Engelschen brief van den volgenden inhoud: Wij hebben de eer u kennis te doen maken met den naam „Z. G. M.", die bij iedereen ter wereld zeer goed bekend is. De Z. G. M. is, zooals u wel weet, de naam van een bende van twintig roovers, die in Amerika hun hoofdkwartier hebben. Tien dezer roovers, dat zijn wij, kwamen dezer dagen uit Amerika over. Wanneer u op een lang leven op deze aarde hoopt, moet u 't volgende doen: 1e. Deponeer ƒ 20.000 in een kist en plaats ze onder het steenen deksel van het riool tegenover uw huis; 2e. De som gelds moet in papier zijn; 3e. Het tijdstip voor het deponeeren der kist is des nachts 12 uur. Indien u niet aan bovengenoemde eischen voldoet, dan moet u gedood worden door middel van een geweerschot en hetzelfde zal gebeuren, als u van het bovenstaande aan iemand mededeeling doet. De som van ƒ 20.000 is niet weinig, maar wij gelooven, dat uw leven u veel meer waard is. Gij zult dus na rijp beraad moeten kiezen tusschen uw leven en het geld. Wij hopen, dat gij uw leven niet zult verliezen ten bate van wat geld. Uw dw.: Z.G.M. De geadresseerde waarschuwde de politie en liet zich niet bang maken. Nu waren kort te voren drie Chineezen uit Amerika gekomen, die steeds piek piek fijn gekleed voor den dag kwamen. Zij hadden de aandacht van de politie getrokken en waren bovendien in de Sumatra Poh gesignaleerd als verdacht van kwade bedoelingen. Zij werden voor den magistraat geroepen; de een sprak goed Engelsch, de ander keurig Fransch. Zij gaven te kennen, dat zij studenten en van Amerika gekomen waren, maar van de derde kon dit niet verondersteld worden, daar hij niets anders dan Chineesch sprak. Identiteitsbewijzen hadden zij niet bij zich en daarom achtte de magistraat het maar gewenscht hen uit N.-I. te doen verwijderen. Op den dag in den brief bepaald, dat het geld ergens gedeponeerd moest worden, overtuigde de recherche zich,

dat deze lieden werkelijk van Medan vertrokken waren. Nu bestond begrijpelijkerwijze bij de politie het vermoeden, dat deze Chineezen de schrijvers van den dreigbrief waren en het booze plan hadden georganiseerd. Toch werd gewaakt, dat niet anderen het plan zouden uitvoeren om het geld machtig te worden. Op aanraden van de politie, deponeerde de geadresseerde toen, zooals in den brief werd aangegeven, een kist ter plaatse, waarin aangeduid, maar vulde die slechts met waardelooze papieren. Op een afstand stonden zes rechercheurs op wacht om toe te zien of die kist al dan niet in ontvangst zou worden genomen. Van des nachts 11 tot des ochtends 5 uren hielden zij de wacht, maar er kwam niemand om de kist weg te halen. De politie had toen vrijwel de zekerheid, dat niemand anders dan gemelde drie Chineezen de schrijvers van den brief waren. — Heere! bewaar ons! roept de schrijver uit, waar moet 't naar toe, dat nu niet slechts de film, maar de bende zelf van Z i g o m a r in onze plaats van inwoning is durven komen. Mede een gevolg van de bioscoop-vertooningen, zegt hij.

Werd laatst de Chinees Hao Pah N.-I. uitgezet wegens zijn opruiende artikelen tegen den President van de Chineesche Republiek, thans is op last van het Gewestelijk Bestuur van Sumatra's Oostkust, de redacteur van het Chineesche blad „de Sumatra Poh", Lia Wei Sin, om dezelfde reden het verder verblijf in N.-I. ontzegd geworden. Den 1en Februari jl. heeft hij het land moeten verlaten (S i n a r S u m a t r a).

Een heilig man.

Een Sarikat Islammer uit Panaroekan (Bezoeki) vertrok het vorige jaar naar Mekka en werd eerlang als hadji terugverwacht. Eindelijk kwam het bericht, dat hij ziek te Onrust lag; hij was gedeeltelijk verlamd en had bovendien geen geld meer om de reis voort te zetten. Hij schreef dit aan het bestuur van de S. I. te Panaroekan, legde zijn toestand bloot en vroeg om afgehaald te worden. Terstond werd door het bestuur onder voorzitterschap van een prijajie een algemeene vergadering belegd, waarin de noodige mededeelingen omtrent dezen hadji gedaan werden. Alle aanwezigen offerden, de een wat meer, de ander wat minder op, zoodat het benoodigde geld bijeen werd gebracht, om den S. I.mer, die ter wille van zijn zieleheil zooveel had geleden, op behoorlijke wijze naar Panaroekan te laten terugkeeren. Hij kreeg genoeg om 2e kl. S. S. van Batavia tat Soerabaja te reizen. Maar dit vond het S. I.-bestuur te Panaroekan nog niet genoeg. Er moest nog meer gedaan worden om de genegenheid voor den „broeder" te toonen. Vier auto's werden op kosten van de vereeniging gehuurd en met een gevolg van twintig personen ging de prijajie naar Soerabaja toe om daar den heiligen man te verwelkomen en verder naar Panaroekan terug te brengen. Eerst werd te Soerabaja goed gefuifd. Te Panaroekan liep bijna de geheele bevolking uit om den hadji, die als martelaar werd voorgesteld, te begroeten. Het grapje moet plm. *f* 1000 gekost hebben, maar never mind zeggen de bestuursleden; op de eerstvolgende algemeene vergadering zullen weer gelden voor het een of ander goede doel aangevraagd worden. Stel je eens voor, roept 't blad (de P e w a r t a S o e r a b a j a) uit, dat elke week een hadji op deze wijze terugkeerde. Het is geld wegsmijten ten koste van den kleinen man en niet in overeenstemming met de statuten der vereeniging.

Genoemd blad beweert anders, dat te Soerabaja en op menig andere plaats van Java, de S.I. zoo goed als afgedaan heeft. De kassen de verschillende afdeel. raken uitgeput. Alleen in den Oosthoek, beoosten Kraksaan, heeft de S. I. nog wat te zeggen. Het bovenvermelde staaltje is daarvan wel het bewijs. Daar weten de bestuursleden, voor de „behoeften" nog telkens den leden op de een of andere wijze het geld uit den zak te kloppen.

Van Vreemde Koloniën.

De toekomst van Korea.

De consul generaal van Gr. Brittanië te Seoul, de heer A. H. Lay, geeft sedert het begin van den oorlog economische inlichtingen betreffende Korea uit, waaraan in de pers meermalen bijzondere aandacht is gegeven. De voornaamste gedeelten er van worden in het volgende weergegeven.

De arbeidskrachten zijn in overvloed beschikbaar, de loonen zijnde ½ tot ⅔ van die in Japan. Voor den handenarbeid staat de Koreaan niet achter bij den Japannees of Chinees, dit is echter wel 't geval voor werk, dat gedachten of initiatief vergt.

De nijverheid is pas in haar beginperiode. Het land beschikt niet over veel steenkolen. Wel zijn er drie mijnen in ontginning, maar het meerendeel der steenkolen wordt gereserveerd voor de Japansche marine. De invoer van buiten moet belangrijk zijn en nog zeer worden opgevoerd, wil een nijverheid van grooten omvang zich kunnen ontwikkelen en spoorwegaanleg op groote schaal mogelijk zijn.

Korea bezit reeds spoorwegen van Seoul, Fusan en Konan uitgaande, terwijl de lijn Seoul—Geusan grootendeels gereed is. De lijnen zijn echter niet aangelegd om groote centra van 't land te verbinden of een afvoer te bezorgen, zij zijn meer een deel der internationale verbinding van Japan, via Azië met Europa. Voor de goede verbinding van de voornaamste plaatsen onderling en met de zee is bijna nog alles te doen.

Het is niet gemakkelijk de kapitalen beschikbaar te krijgen, noodig om Korea in exploitatie te brengen. De terreinen zijn betrekkelijk goedkoop, maar de bouwmaterialen, de machinerieën, de fabrieksinstellingen zijn zeer duur, daar ze uit Japan, Amerika of Europa overgebracht en verder opgevoerd moeten worden. Voor de ondernemingen, wier interest door de regeering verzekerd is, is het niet moeilijk kapitaal te krijgen.

Er bestaat een belasting op de bedrijven en ondernemingen, het tarief is echter veel lager dan in Japan. De douanerechten wisselen af tusschen 5 en 20 percent. Een en ander kan geen beletsel vormen voor de ontwikkeling der zaken.

Als voortbrengselen van 't land noemt de heer Lay eieren, melk, boter, kaarsen, zeep, huiden, vleesch, beenderen voor lijmvervaardiging — in 1912 telde de veestapel ruim 1 millioen stuks.

De bodem is zeer vruchtbaar, rijst is het hoofdproduct. De opbrengst levert genoeg voor een belangrijken uitvoer. Koren, sojaboonen, katoen, tabak en verschillende houtsoorten volgen dan. Behalve steenkolen, komen er goud, zilver, ijzer, koper, lood, zink, grafiet, ijzerphosphaat voor, terwijl kwik en mika gevonden zijn. De zoutopbrengst is belangrijk. Marmersoorten en edelsteenen hebben reeds naam gemaakt.

Japan heeft al het een en ander gedaan om den Koreaan tot een meer ontwikkeld medewerker te maken. Een practische industrieschool is sedert 1907 door de regeering geopend. Daar worden leerlingen voor de brouwerij, schilderkunst, weefkunst, ceramique, metaalanalyse opgeleid. Andere scholen vormen leerlingen voor den landbouw, zijdeteelt, stroowerken, papierfabrikaat, weverij, touwslagerij, scheepsbouw, enz. In 1913 waren er 136 dezer scholen met 2756 leerlingen. Bovendien bestonden toen 72 inrichtingen waar handenarbeid werd onderwezen, met 1178 leerlingen, die een subsidie van regeeringswege genoten.

Nog weinig in knop, maar het zaad is verspreid.

De groote opstand in Egypte.

Bij het vermelden van Enke's verhaal over de gebeurtenissen in Egyptisch Soedan, volgens hetwelk de toestand daar aller-ongunstigst voor Engeland zou wezen, maakten wij een begrijpelijk voorbehoud, al schenen de namen en data vertrouwen te mogen wekken. Sedert is het Br. gezantschap in Den Haag gemachtigd de verhalen in de Vossische Zeitung als geheel verzonnen tegen te spreken. Van den geheelen grooten opstand schijnt niets waar te zijn.

Italië in Noord-Afrika.

Het blijft sukkelen. Zal minister Martini de vaste lijn weten te leggen in Italië's politiek in Tripolitanië? Hij heeft een zet van beteekenis gedaan, die eigenlijk het tegenovergestelde zou doen verwachten. De militaire macht was in een richting diep 't land ingedrongen. Terwijl de strook, die langs de kust is bezet, de breedte van 80 K.M. niet overschrijdt, was in Fezzan 1000 K.M. naar het binnenland opgerukt. Die bezetting had 50 millioen gekost en zou nog 12 millioen per jaar kosten. Volgens Martini heeft zij niets gebaat. Teruggaan schaadde het prestige, en later zal te eeniger tijd ook Fezzan stellig bezet moeten blijven, maar de tijd hiervoor acht de tegenwoordige minister nog niet gekomen, het geld is thans beter te besteden. Door stelselmatige uitbreiding van 't gebied aan de kust, voorzichtige vorderingen en meer verstandige samenwerking zal beleidvol meer worden voorwaarts gegaan. Zoo is Fezzan dan ontruimd en heeft het vertrouwen op het goede inzicht van Italië in elk geval momenteel weer een schok gekregen.

Hoe kan Italië het meesterschap over Tripolitanië, speciaal over het weerspanninge Lybië krijgen? Het is niet de eerste keer, dat wij hier de vraag opperen en niet de eerste keer, dat wij antwoorden: door het voorbeeld van de Franschen in Algerië en Marokko, van de Nederlanders in Midden-Java en Atjeh te volgen. Een man, die een stelsel heeft, krijge de middelen en den tijd om dat stelsel uit te voeren. Dat stelsel moet zijn een geleidelijk onderwerpen en dadelijk onder bestuur nemen van het gebied, voet voor voet, maar ook vasten voet houdend, waar hij gezet is.

Maar daarbij is noodig het prijsgeven door de Italianen van de baantjesjacht naar Tripolitanië. Evenals de gouverneur het zich tot taak stelt in jarenlange volharding zijn doel te bereiken, moet hij worden bijgestaan door een korps officieren en ambtenaren, die zich ook aan die taak verbinden. Menschenkennis, terreinkennis, zakenkennis moeten de plaats innemen van het liefhebberen gedurende een kort verblijf. De dienaren van den staat in de kolonie moeten haar niet trachten te maken tot een gelegenheid om de beurs te spekken en liefst gauw te spekken, of tot een terrein voor een interessant uitstapje van korten duur, maar zij moeten zich in het land aan den overwal een roeping toedenken, die zij zich tot levenstaak maken. Mooi gezegd! maar hoeveel Italianen zijn hiervoor te vinden? Bij hen bestaat nog de algemeene opvatting: waarom gaat men naar een kolonie, als 't niet is om er goud te halen?

In 3 jaren had de kolonie zes gouverneurs, de ambtenaren en officieren worden eveneens na korten termijn afgelost. De fouten, door onkunde gemaakt, zijn overtalrijk, en groep tegenover groep, zooals de civiele ambtenaren tegenover de officieren en omgekeerd, zoowel als persoon tegenover persoon, verwijten elkander de misgrepen. Telkens zoeken weer nieuwelingen in nieuwe onkunde naar nieuwe oplossingen voor de oude vraagstukken. Er zijn natuurlijk uitzonderingen, maar hun ijver verloopt in het zand.

Zal minister Martini den man vinden, die de toestanden weet te richten? Een naam is nog niet genoemd, maar intusschen heeft hij 't vooruitzicht geopend op 't wegnemen van grieven, a.d.z. eerbiediging van het privaatbezit, afschaffing van het verhoor van vrouwen als getuigen — deze

rief bestaat geenszins in alle Mohamedaansche landen — ermindering van 't aantal overbodige ambtenaren. Zijn dit nderdaad de hoofdzaken, zijn het de alles beheerschende unten? Is ook Martini weer niet aan het beproeven zonder oldoend vasten grond?

Wij hopen het tegendeel. Heeft hij een stelsel, berust het op kennis van land en volk, en wil hij inderdaad iets bereiken? Laat hij dan de Middellandsche zee oversteken en het gouverneurschap aanvaarden, zooals van Heutsz in Atjeh, zooals Lyautey in Marokko hebben gedaan. Dan is er iets te verwachten, maar nog alleen als de regeering hem dan ruim vertrouwen, ruim middelen en ruim tijd geeft om zijn inzichten tot verwezenlijking te brengen.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

De Ingenieur.

De heer R. A. van Sandick schrijft in No. 14 in hartelijke en waardeerende woorden over Dr. R. D. M. Verbeek, den Nederlandsche geleerde van wereldnaam, die den 7en dezer zijn 70en verjaardag heeft gevierd. Het sprekend portret van den jubilaris vergezelt den tekst.

Dezelfde geeft het vervolg van zijn overzicht van het rapport van het onderzoek naar de moeilijkheid, ondervonden bij de uitvoering van openbare werken in Ned.-Indië, door tusschenkomst van aannemers.

De dierenwereld van Insulinde.

Van het, zoowel door tekst als illustratie interessante geschrift „De dierenwereld van Insulinde in woord en beeld" door J. Hendrik van Balen, is opnieuw een aflevering, de 20e, verschenen. Ze bevat het slot der beschrijving van de „Stapvogels" en het begin van de hoenderachtige vogels.

Bij de lezing trof het ons, dat niettegenstaande de schrijver mededeelt, dat de pauw op Java veelvuldig voorkomt (men ziet hem wel op de rijstvelden om zijn voedsel te zoeken), hij den broedtijd van dat dier niet weet op te geven en bij gebrek aan gegevens, zich tevreden moet stellen met mededeelingen uit Engelsch-Indië.

De Nederlandsche Handelmaatschappij.

Het Maart-nummer van „De Handel" bevat een geïllustreerd artikel van Dr. C. te Lintum over „de oprichting van de Nederlandsche Handel-Maatschappij". Schr. schetst eerst den jammerlijken toestand, waarin de Nederlandsche handel in pl.m. 1815 (na het herstel onzer onafhankelijkheid) verkeerde, bespreekt de maatregelen van Koning Willem I en zijne commissarissen in zake den handel op Indië; om vervolgens stil te staan bij de handelingen van H. M. Muntinghe, die de vader van de Ned. H.-Mij. moet genoemd worden.

Eenige maanden geleden schreef Dr. te Lintum nog een afzonderlijke brochure, waarin een overzicht wordt gegeven van dat machtige handelslichaam tot den tegenwoordigen tijd.

Internationale Archiv für Ethnographie.

Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan, wiens ethnologische studiën over de volken van den Indischen Archipel elkander met verbijsterende snelheid opvolgen, schrijft nu weder in de jongste aflevering van het Internationales Archiv für Ethnographie een opstel over „Vorstellungen über den Diebstahl bei den Eingeborenen des Indischen Archipels".

De schrijver schijnt over een onuitputtelijke bron van studiemateriaal te beschikken, niet alleen van jongere doch ook van oudere schrijvers. Typisch is het door hem geciteerde uit het journaal van Admiraal Wybrant van Warwijck (1602), handelend over „grausame Bestrafung der Diebe in Atjeh" oudtijds.

„Hij (de Coning) is in syn gerecht en straffen vande misdaders seer wreet; laet dickwijlen om kleyne oorsaecken ende misdaden de handen ende voeten afkappen; de Hollandern daer zijnde hebben diversche luyden ghesien die maer een voet ende een hand hadden zijnde de stomp van het been in een houte koocker gesteecken ende vast gemaeckt ook ettelycken die van beenen en handen berooft waren dies sy de voeten in sulcke koockers ende de armen aen krucken mosten laten vast maken om haer soo op te houden ende te behelpen welcke straffe niet alleene aen de ghemeene Man maer oock aan groote Heeren ende Edelluyden ghedaen werdt".

Verder vinden we in deze aflevering van het Archiv nog een artikel van den heer H. W. Fischer: „Beiträge zur Ethnographie von Neu-Guinea (mit Tafeln)".

De Indische Gids.

De April-aflevering van De Indische Gids heeft een rijken inhoud. Ze wordt geopend met een deskundige beschouwing van den heer A. C. Mees over het verbod van rijstuitvoer uit Ned.-Indië. De schr. bestrijdt niet zoozeer dien maatregel als zoodanig; onder zeer abnormale omstandigheden kan hij noodig zijn, maar hij hoopt, dat, mocht het verbod opnieuw (en dan ten vierde male) worden uitgevaardigd, alsdan, in het belang van den exporthandel, daarin niet zal worden opgenomen de zgn. tafelrijst.

De heer L. E. Dom houdt eene beschouwing naar aanleiding van de afschaffing der gouvernements-koffiecultuur en geeft de middelen aan, die z.i. kunnen strekken tot bevordering der koffiecultuur der Inlandsche bevolking, als verschaffing van bedrijfscrediet, toepassing van coöperatie, voorlichting door landbouwleeraren, enz.

Dr. Ph. S. van Ronkel geeft eene beschrijving van een talisman uit Atjeh (eigendom van den heer K. A. James), een lange rol, beschreven met tal van magische formules en cabbalistische teekens. Daar eenmaal de tijd zal komen, dat deze talismans, djimats, of hoe dergelijke sporen van middeleeuwsch geloof aan tooverij enz. ook mogen heeten, slechts historische curiosa zijn, verdient het toejuiching dat de tekst van deze vergankelijke dingen wordt vastgelegd.

De 1e luit. F. Treffers schrijft een en ander betreffende de aanvulling van het Europeesche element in het leger van Nederlandsch-Indië. Van de maatregelen, die schrijver aanbeveelt om te geraken tot betere toestanden ten deze, noemen we: Opheffing der zoogenaamde Koloniale reserve; instellen van een „groot verlof" in Indië voor beroepsmilitairen; verbetering der maatschappelijke positie, speciaal der onderofficieren; het weigeren van vreemdelingen; opening van een doorgangshuis en arbeidsbeurs.

„De verdediging van Nederlandsch-Indië is geen hopelooze zaak", aldus de titel van een opstel van den kapitein J. C. A. Bannink, waarbij schr. meer de verdediging te land op het oog heeft.

De heer H. Th. Kal schrijft over irrigatie, landbouw en visscherij in Bantam en vult daarmede zijn beschouwingen aan over dit onderwerp in de Januari-afl. van 1914 van de I. G.

De overgave van Malakka aan de Engelschen in 1795 door den Gouverneur Abraham Couperus vormt een onderwerp van bespreking voor Mevr. C. R. G. Vlielander Hein-Couperus. Het is de bedoeling van deze schrijfster om, aan de hand van oude familiepapieren, Couperus te ontheffen van een blaam, welke de geschiedenis op hem geworpen heeft, in welke poging zij o.i. volkomen is geslaagd. Het blijkt, dat C. naar aanleiding dier overgave later ter verantwoording werd geroepen en op de meest eervolle wijze vrijgesproken.

De verdere inhoud van deze aflevering van de Ind. Gids bestaat uit de gewone maandelijksche rubrieken, als: Varia. — Revue van brochures, enz. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en Industrie. — Bibliographie voor Oost- en West-Indië.

„What is a name".

In No. 2 en 3 van „De Goentoer", het orgaan der vereeniging „Insulinde" lezen we onder de rubriek „Ditjes en datjes" en onder het opschrift „Het recht en de Javaan", het volgende:

Een hooggeplaatst inlandsch ambtenaar — laat ons zeggen een Regent — wilde met zijn Raden Ajoe in een keurige auto het terrein van de sekaten te S. binnenrijden. Aan den ingang werd het moderne voertuig door eenige gedienstige geelbiezen aangehouden en den inzittenden gesommeerd, af te stijgen en verder te voet te gaan. Binnenrijden mochten alleen prinsen van den bloede en Europeanen, dan wel als Europeanen gekleede Indiërs.

Een vrij smerige adong (te Soerabaia wordt zulk een gedrocht „kosong" genoemd), waarin een Javaan in nationale kleederdracht zat, kwam aansukkelen. „Halt", riepen de oppassers aan den ingang, „afstijgen", klonkt kort en bondig het verdere bevel.

Tot niet geringe verbazing der omstanders, dacht onze vriend er evenwel niet aan, zijn rijtuig ontijdig te verlaten. Dat resteerende kleine eindje kon hij zich nog best laten rijden, filosofeerde hij en beval den koetsier door te gaan.

„Mas", klonk het woedend uit der oppassers koor, „afstijgen en vlug asjeblieft, je weet toch, dat gewone Javanen hier niet door mogen rijden!"

„'t Kan me niets schelen", was het antwoord. „Gewoon of niet gewoon, doorrijden zal ik, wilt jullie hierover een perkara maken, mij best. Mijn naam is Tjipto". *)

En......men liet hem doorrijden in die smerige andong.

He, een gewone Javaan heeft dus toch wel eenig recht in de samenleving.

Die Insel Nias.

In de April-afl. van de Ind. Gids vinden we een bespreking van het navolgende werk. Die Insel Nias bei Sumatra. Kraniologische Untersuchungen Niassischer Schädel von Dr. J. J. Kleiweg de Zwaan. Mit Anhang: Zoologische Resultate (Haag, M. Nijhoff).

Aan het slot deze waardeerende woorden: „Dit door een aantal meerendeels goed uitgevoerde illustraties verluchte jongste werk van Dr. Kleiweg de Zwaan is een kloek boekdeel, dat weer schitterend getuigenis aflegt van de wijze, waarop deze geleerde zijn levenstaak ver[illegible]"

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 13: De bestrijding van de malaria en gele koorts, door J. E. de Meyier, besproken door C. H. A. Baelde. — Practische bemestingsproeven, door Dr. A. W. K. de Jong, besproken door J. J. Paerels. — Bulletin van het Deli-Proefstation te Medan, door P. Hondius Jz. — Oogstverband op een rubberonderneming. — Economisch overzicht van Suriname over 1914. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Weekblad voor Indië.

Eenige jaren geleden opende het Weekblad voor Indië een „galerij van bekende tijdgenooten", waarin levensbijzonderheden van in Indië op den voorgrond tredende personen. Nadat deze galerij eenigen tijd gesloten is, wordt zij in No. 45 door Henri van Wermeskerken weder voortgezet met een beschrijving van Dr. W. van Bemmelen, den directeur van het Kon. Magn. en Meteor. Observatorium te Batavia. — Verder bevat dit Nr. een en ander over de inlandsche meisjesschool „Mardi Poetri" te Banjoewangi. — Wong Sjojo hekelt een regentsbenoeming, omdat de betrokkene niet voldoet aan de eischen, onlangs bij circulaire van de Regeering vastgesteld. Het schijnt, dat de Regeering nog aarzelt haar eigen beginselen in de praktijk door te voeren, oordeelt schr.

Pannen en steenen bakken bij den Inlander.

Het Nr. van 15 Jan. j.l. van het „Indisch Bouwkundig Tijdschrift" bevat de volgende mededeeling.

Nu kandjeng gouvernement besloten heeft een vakman uit Europa te doen uitkomen, om den inlander pannen en steenen te leeren bakken, wil ik even doen uitkomen, wat dit bedrijf voor den inlander beteekent.

Het bakken van pannen en roode metselsteenen is een bedrijf, dat den inlander een behoorlijk bordje rijst verschaft. De sawah is voor Kromo een heilig bezit, dat hij liefst voor niets anders dan de padicultuur zou willen bestemmen. Wanneer men dus ziet, dat te Padalarang en omstreken de sawahs worden gebruikt niet om de padi te planten, doch er pannen en steenen te bakken, dan moet dit wel een bewijs zijn, dat het bakken dezer aarden bouwmaterialen gemakkelijker en voordeeliger is dan het cultiveeren van rijst. En dit is ook zoo.

Van een inlandsche steenenbakkerij is mij bekend, dat de aanmaakkosten voor 1000 steenen ongeveer *f* 6 bedragen, terwijl de steenen in normale tijden op de plaats der bakkerij zelf gemiddeld *f* 9 opbrengen, alzoo een netto-winst van 50 pCt. Dakpannen kosten per duizend pl.m. *f* 12.50, terwijl de aanmaakkosten pl.m. *f* 8 zijn, dus een winst van iets meer dan 50 pCt.

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, De West, De Surinaamsche Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad,

*) Onze lezers vullen dien naam wel aan met Tjipto Mangoenkoesoemo. — (Red.-Comm. Kol. Weekblad).

Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvenden en industrieelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscourant, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Handelsblad: De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercuur; Weekblad voor Indië; De Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wolanda; Koloniaal Tijdschrift; Handelsberichten v. h. Min. van Landbouw; Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v. h. Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v. d. Suikerindustrie in Ned.-Indië; Brochures, enz.

Mededeelingen.

Van de Afdeeling Amsterdam:

Rekening en Verantwoording over 1914.

Baten.

Saldo rekening 1913	ƒ 423.43
Geinde contributies	„ 496.—
Gekweekte rente	„ 15.11
	ƒ 934.54

Lasten.

Honoraria aan verschillende sprekers	ƒ 80.—
Zaalhuur	„ 45.—
Projectie-lichtbeelden	„ 15.—
Drukkosten	„ 26.75
Bijdrage pestbestrijding	„ 100.—
Storting aan het Hoofdbestuur	„ 135.—
Aandeel contrib. „Oranjekruis"	„ 10.—
Aan Mr. J. W. Schman (vergoeding reiskosten)	„ 2.50
Inningskosten	„ 15.50½
Administratie-kosten	„ 19.50
Voordeelig saldo	„ 485.28½
	ƒ 934.54

Amsterdam, 17 Maart 1915.

De Penningmeester,
H. W. PRAASTERINK.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

In de leeszaal Heulstraat 17, Den Haag, zijn dezer dagen o. a. ter lezing neergelegd:

1. Encyclopaedie van Ned.-West-Indië, onder redactie van Dr. H. D. Benjamins en Joh. F. Snellemans, afl. 6.
2. Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.Indië, uitgegeven door het Kon. Instituut, Deed 70, 2e, 3e en 4e aflevering.
3. Mededeelingen vanwege het Nederl. Zendelinggenootschap, 59ste deel, 4e stuk.
4. De Waterstaats-ingenieur, orgaan der Vereeniging van Waterstaats-ingenieurs in Ned.-Oost-Indië.

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.
Teeken- en Schilderlessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Lessen in moderne talen.	Ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Fransche-, Duitsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Lessen aan spraakgebrekkigen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Handwerklessen.	Dame als Lectrische of Dame van gezelschap.
Paedagogische adviezen	Kinderjuffrouw in Indië.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Ieplaan 11.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeystr. 100,	's-Gravenhage,	Javaansch, Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	Javaansch, Maleisch, Madoereesch.
C. LEKKERKERKER, Insp. Inl. Onderw. Witte Singel 92.	„	Maleisch, Javaansch, Madoereesch, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	Javaansch, Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Nachtegaalstraat 10,	Utrecht,	Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „*Oost en West*", Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.**
door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.**
door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—**;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten,

---

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

I. **De Kolonie Suriname,** door REMAN IRÜS;

II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.

Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.